

Бр. 4/2014

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

ISSN 2367-4741

ИНДИКАТОР НА ИКОНОМИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ В БЪЛГАРИЯ

ИНДИКАТОР НА ИКОНОМИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ В БЪЛГАРИЯ

Бр. 4/2014

Информацията в това издание може да се ползва без специално разрешение, но с изричното позоваване на източника. Публикуваните оценки и коментари не следва да се считат за препоръка за вземане на определени инвестиционни решения.

ISSN 2367-4741

© Министерство на финансите, 2014 г.
Дирекция "Икономическа и финансова политика"

София 1000, ул. "Г. С. Раковски" 102
<http://www.minfin.bg/bg/page/872>
e-mail: secretary.evp@minfin.bg

Същност и методология на съставяне на ИИА

Индикаторът на икономическата активност (ИИА) има за цел да представи в обобщен вид текущото състояние на българската икономика, както и да оцени динамиката на дългосрочния и цикличния ѝ компоненти. Той е конструиран чрез динамичен факторен модел и е съставен от петнадесет макроикономически променливи, измерващи промените както във вътрешната, така и във външната икономическа среда. Брутният вътрешен продукт (БВП) е друг обобщаващ индикатор за икономическата активност в страната, като динамиката на ИИА и на БВП имат сходен характер през повечето периоди на наблюдение. Въпреки това е възможно в отделни периоди да се наблюдават различия, както по отношение на степента на промяната, така и по отношение на посоката на изменение на двата индикатора.

Като съставен индикатор, ИИА има редица предимства:

- Ако данните за променливите, от които е съставен ИИА, се ревизират, промяната на съставния индикатор е значително по-малка като размер от ревизията, направена в данните за БВП.
- Динамиката на БВП понякога се влияе от специфични за икономическите сектори фактори, които често са дискретни или временни по характер и затова не би следвало да се интерпретират като фактори, засягащи общата икономическа ситуация.

Разлагането на всеки времеви ред на общ и специфичен компонент позволява да се елиминира въздействието на временните и специфичните фактори, както и да се правят корекции за възможни грешки в измерването на дадена променлива.

ИИА е изчислен въз основа на динамичен факторен модел, приложен към набор от данни по тримесечия за 67 макроикономически времеви реда за бизнес ситуацията както в България, така и в меж-

дународен аспект. Впоследствие, броят на променливите, съставляващи индикатора, е намален на 15, като всяка променлива се използва с реалното ѝ изменение спрямо съответното тримесечие на предходната година. Променливите, съставляващи ИИА, са взети в текущия период или с лаг от един период, както следва (лагът е представен в скоби): БВП (0), индекс на промишлено производство (0), индекс на строителна продукция (0), индекс на оборота в търговията на дребно (0), общ бизнес климат (-1), осигуреност на промишленото производство с поръчки (-1), очаквания за заетостта в промишлеността (-1), очаквания за цените в промишлеността (-1), средна натовареност на производствените мощности (0), паричен агрегат М1 (0), лихвен процент по дългосрочни кредити в лева (-1), приходи от ДДС (0), индекс на цената на петрола (-1), индекс на международните цени на неенергийните суровини (-1) и БВП на ЕС-27 (-1).

Оценката на цикличния компонент на ИИА е направена, като са елиминирани:

- Дългосрочният компонент, като е използван филтърът на Ходрик-Прескот. Въпреки че разглежданият филтър е бил предмет на много дискусии, той все пак остава най-широко използваната техника за премахване на тренда в икономическите редове;
- Краткосрочният компонент, отчитащ колебания в рамките на една година и изчислен въз основа на плъзгаща се средна с прозорец от 4 периода.●

Акценти

През третото тримесечие на 2014 г. ИИА се повиши и излезе на положителна територия за първи път от края на 2011 г. насам.

Повишението на цикличната позиция на икономиката успя да компенсира все още отрицателното ниво на дългосрочния компонент и обуслови нарастването на ИИА. Въпреки отбелязаното подобрене в стойността на дългосрочния компонент, той продължи да бъде ограничаващ фактор за повишението на стопанската активност в страната.

През третото тримесечие българският бизнес цикъл все още не изпитваше негативно влияние от влошаването на бизнес цикъла в еврозоната от второто тримесечие насам. През второто и третото тримесечие обаче цикличната позиция на основите търговски партньори започна да се понижава. Очаква се това развитие да ограничи икономическата активност и у нас до края на 2014 г., както и в началото на следващата година.

Подобрената динамика на показателите, отразяващи вътрешното търсене, както и нарасналата активност в експортно-ориентираните дейности на икономиката обусловиха повишението на ИИА през третото тримесечие на 2014 г.

Водещ принос за повишението на ИИА през третото тримесечие на 2014 г. имаха приходите от ДДС. Реалният растеж на разглеждания показател се ускори до 9.7% на годишна база, в резултат от по-високата събираемост при постъпленията при сделки в страната и вътреобщностни придобивания (ВОП).

Повишението на икономическата активност, измерена чрез ИИА, отрази подобрените очаквания на предприемачите за бизнес климата в страната. С най-оптимистични оценки се характеризираха предприемачите в търговията на дребно. През третото тримесечие на 2014 г. индексът на оборота в сектора се ускори до 4.4% в реално изражение.

Цикличната позиция на показателите, свързани с външната среда също се повиши, но техният принос към ИИА беше по-слаб. Благоприятната динамика на потреблението в страните от ЕС през второто тримесечие кореспондираше с оценките на предприемачите в индустрията за по-високо натоварване на мощностите и повишена осигуреност с поръчки от предходното тримесечие. През третото тримесечие индексът на индустриалното производство отчете намаление от 0.5% на годишна база, но в промишлеността показателят продължи да се повишава.

Влиянието на международните цени върху ИИА беше ограничено, въпреки че се наблюдаваше благоприятно развитие в динамиката на цените на петрола и неенергийните суровини спрямо предходното тримесечие.

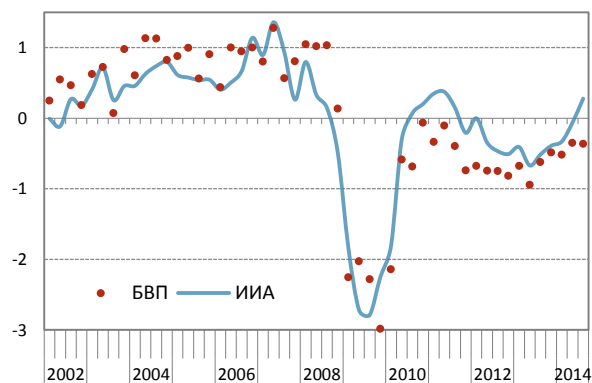
Сред компонентите, описващи вътрешната среда, най-слабо влияние върху ИИА имаха индексът на строителна продукция и показателите, свързани с паричния сектор. Последните се характеризираха с подобрене по отношение на цикличната им компоненти, но техните стойности останаха по-ниски спрямо останалите променливи, включени в ИИА. ●

ИИА в България през третото тримесечие на 2014 г.

През третото тримесечие на 2014 г. стойността на ИИА се повиши и излезе на положителна територия за първи път от края на 2011 г. насам. За разлика от отбелязания напредък в развитието на съвкупния индикатор, реалният растеж на БВП¹ се запази близък до този от предходните три месеца. Динамиката на ИИА отрази подобрението във вътрешната икономическа среда, както и положителното, макар и отслабващо, влияние на търсенето на търговските партньори от ЕС върху производствената дейност в страната. Същевременно, растежът на вътрешното търсене в данните за БВП също се ускори спрямо преходното тримесечие, но износът на стоки и услуги регистрира спад в реално изражение.

Подобрената динамика на показателите, отразяващи вътрешното търсене, както и нарасналата активност в експортно-ориентираните дейности на икономиката обусловиха в основна степен повишението на ИИА през третото тримесечие на 2014 г. С най-голямо положително влияние се характеризираха приходите от ДДС, които ускориха темпа си на нарастване през разглеждания период, подкрепени от увеличените постъпления от сделки в страната и вътреобщностни придобивания (ВОП). Подобрението във вътрешната икономическа активност през третото тримесечие намери отражение и в повишението на краткосрочните бизнес индикатори. През второто тримесечие общият бизнес климат продължи да се повишава на годишна база, което беше характерно за всички наблюдавани сектори, като най-оптимистични бяха оценките в търговията на дребно и строителството. Подобрените очаквания от предходните три месеца кореспондираха с отбелязания ръст в оборота в търговията на дребно през третото тримесечие, както и с

Граф. 1: ИИА и реален растеж на БВП*

* С цел постигане на сравнимост, данните за БВП са нормирани, като от стойността на показателя е извадена неговата средна и полученият резултат е разделен на стандартното отклонение.

Източник: МФ

¹ Съгласно методологията на ЕСС 2010, сезонно неизгладени данни.

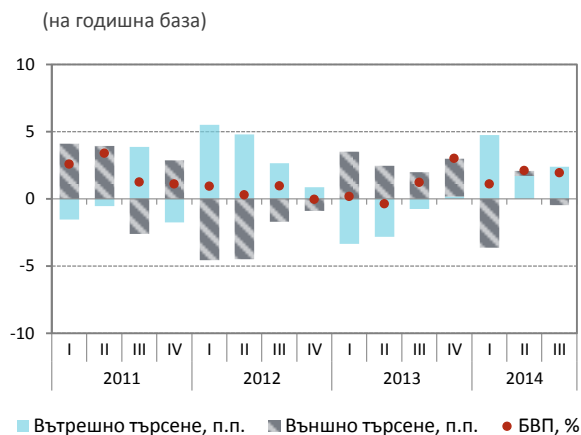
продължаващото нарастване на индекса на строителна продукция, подкрепен от гражданското строителство. Предприемачите в промишлеността също повишиха оценките си както за настоящата, така и за бъдещата бизнес ситуация. През второто тримесечие растежът в ЕС 27 остана близък до този от предходните три месеца, което беше свързано със запазването на темпа на нарастване на вътрешното търсене, тъй като забавянето на инвестициите беше компенсирано от ускорен растеж на потреблението. Това подкрепи осигуреността на българската икономика с поръчки, като се отрази положително и върху очакванията за заетостта в промишлеността и за цените, като последните отбелязаха повишение на годишна база за първи път от началото на 2013 г. насам. Позитивните сигнали за производствената активност през второто тримесечие се отразиха в по-високо натоварване на производствените мощности през третото тримесечие, но общият индекс на индустриалното производство намаля на годишна база. Последното беше свързано най-вече с влошеното развитие в производството на електрическа и топлинна енергия, докато преработващата промишленост регистрира повишение на обеми-те произведена продукция, в условията на продължаващ спад на международните цени на неенергийните суровини. С най-слабо влияние върху динамиката на ИИА през третото тримесечие бяха показателите от финансовия сектор, които отбелязаха по-слабо подобрение в сравнение с останалите променливи, отразяващи вътрешната икономическа среда.

Вътрешното търсене продължи да бъде основен двигател на растежа на БВП и през третото тримесечие на 2014 г., докато приносът на нетния износ отслабна. През третото тримесечие износът на стоки и услуги отбеляза спад от 1.2% в реално изражение за първи път от последните три месеца на 2012 г. насам. Същевременно, дефлаторът на износа беше положителен и обуслови номиналното повишение на показателя спрямо година по-рано. По данни на НСИ² за периода юли-септември износът на стоки регистрира номинален растеж от 0.5%, подкрепен от положителната дина-

² Съгласно Стандартната външнотърговска класификация (SITC).

мика към страните от ЕС, докато износът към трети страни продължи да се характеризира с намаление. За понижението извън ЕС допринесе най-вече групата *минерални горива, масла и подобни продукти*, която заема около 1/3 от общия износ към трети страни и през разглеждания период се характеризираше със спад в изнесените обеми, при намаление на цените на енергийните суровини. В същото време, номиналното повишение на износа за ЕС средно за месеците юли и август беше подпомогнато в най-голяма степен от групите *машини, оборудване и превозни средства* и *разнообразни готови продукти, некласифицирани другаде*. И докато в първата група номиналният растеж беше реализиран в условията на намаление на изнесените обеми продукция, то при втората група беше обусловен от нарасналия износ в реално изражение³.

Граф. 2: Приноси към растежа на БВП по компоненти на търсенето

Източник: НСИ, МФ

Табл. 1: Групи стоки с основен принос за динамиката на износа към и извън ЕС 28 през 2014 г.

	Индекс на номиналния износ, съотв. период на предх. г. =100			Индекс на обем, в кг. съотв. период на предх.г.=100		
	I	II	III	I	II	III
Износ извън ЕС						
Минерални горива, масла и подобни	61.1	97.7	85.2	65.9	98.3	95.5
Износ към ЕС			VI-VIII	I	II	VI-VIII
Машини, оборудване и превозни средства	108.5	112.4	108.9	109.7	103.6	97.1
Разнообразни готови продукти, н.д.	111.3	112.3	106.2	138.4	133.9	114.7

Източник: Евростат, МФ

Негативната динамика на общия износ на стоки и услуги в реално изражение през третото тримесечие беше основният фактор за ограничаването и на вноса, който намаля с 0.9% спрямо третото тримесечие на 2013 г. Така приносът на нетния износ отново стана отрицателен, при положително влияние върху икономическата активност през предходните три месеца. Влиянието на вътрешното търсене върху растежа на БВП се засили, както по линия на потреблението, така и по линия на инвестициите. Крайното потребление се увеличи с 1.6%, за което допринесоха най-вече по-високите разходи на домакинствата, независимо от влошаването на доверието на потребителите, което се наблюдаваше през юли. Брутните инвестиции също ускори темпа си на по-

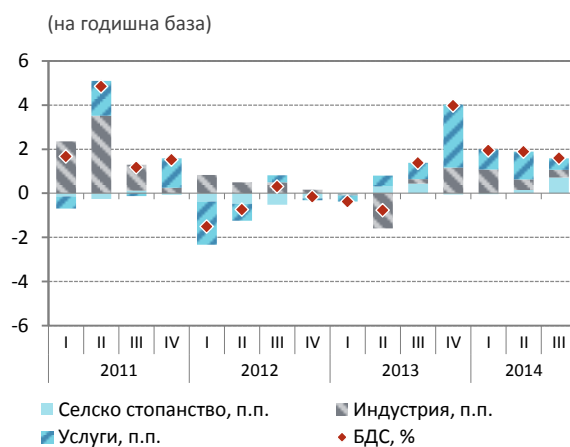
³ По данни на Евростат (Външна търговия, износ по сектори на SITC).

вишение до 6.3%, като това беше свързано с нарастването на запасите, най-вероятно поради намалението на износа, докато инвестициите в основен капитал забавиха растежа си до 1.8%, при 4.6% за предходните три месеца. През третото тримесечие разходите за ДМА намаляха, за разлика от отбелязаните повишения през първото и второто тримесечие, под влияние на регистрираните спадове в дейностите на *промишлеността, строителството и операциите с недвижими имоти*.

От страна на предлагането, растежът на новосъздадения доход през третото тримесечие на 2014 г. беше формиран в най-голяма степен от селското стопанство, където добавената стойност нарасна с 8.7% в реално изражение, независимо от неблагоприятните климатични условия през летните месеци на годината. Услугите също имаха положително влияние за повишението на икономическата активност в страната, но повечето дейности се характеризираха със забавен темп на нарастване на годишна база. Последното беше относимо и за индустрията, поради отслабването на растежа на промишлеността, докато в строителството добавената стойност регистрира увеличение в реално изражение, подкрепено от растежа на гражданското/инженерното строителство.

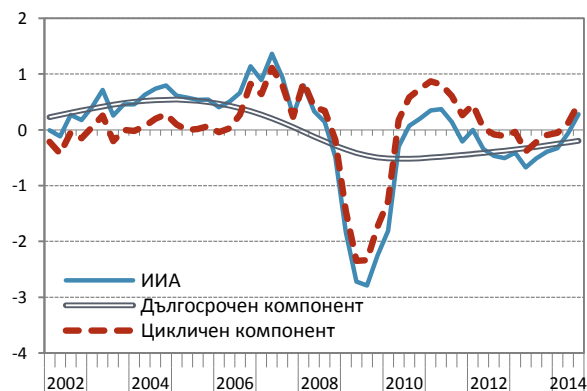
Положителната стойност на цикличния компонент на ИИА успя да компенсира все още отрицателната стойност на дългосрочния компонент и обуслови повишението на общия индикатор през третото тримесечие на 2014 г. След като през второто тримесечие отрицателното ниво на цикличния компонент беше преодоляно, през третото тримесечие той продължи да се повишава и достигна най-високата си стойност от средата на 2011 г. насам. Дългосрочният компонент също се подобри, но неговата стойност остана на отрицателна територия. Така цикличното повишение на икономиката беше в основата на увеличението на ИИА през разглеждания период. Все пак, цикличната позиция остана по-слаба спрямо възходящия икономически цикъл между втората половина на 2010 г. и първите шест месеца на 2011 г. или непосредствено след отбелязания спад през

Граф. 3: Приноси към растежа на БДС

Източник: НСИ, МФ

Граф. 4: ИИА по компоненти

Източник: МФ

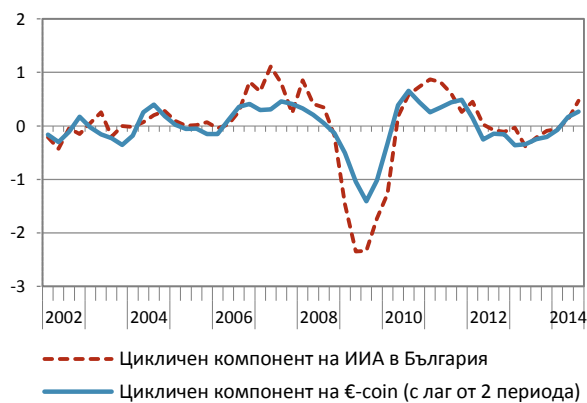
2009 г. Същевременно, дългосрочният компонент успя значително да подобри нивото си спрямо отбелязаните най-ниски стойности в средата на 2010 г., но остана по-нисък спрямо пред кризисните си нива и продължи да бъде ограничаващ фактор за повишаване на икономическата активност в страната. ●

Степен на синхронизираност на българския бизнес цикъл с този на еврозоната

Цикличното развитие на българската икономика е в голяма степен синхронизирано с бизнес цикъла в еврозоната. Оценките на цикличните колебания в икономическата активност на еврозоната⁴ и България показваха, че промените във външната конюнктура се отразяват най-силно върху българската икономика със закъснение между едно и две тримесечия. Освен това, отклоненията на бизнес цикъла у нас от дългосрочната средна са по-големи в сравнение с цикъла в еврозоната, което е свързано с високата зависимост на българския бизнес цикъл от външната среда.

През третото тримесечие цикличното развитие на българската икономика все още не изпитваше негативно влияние от влошаването на бизнес цикъла в еврозоната от второто тримесечие насам, а продължи да отразява оживлението през първите три месеца на годината. През месец май обаче индикаторът €-coin отбеляза спад за първи път от средата на 2013 г., който продължи и през следващите месеци до октомври. Основните фактори, които повлияха за обръщането на позитивната тенденция в развитието на

Граф. 5: Оценени циклични колебания в еврозоната и България

Източник: CEPR, МФ

⁴ Данни и подробни обяснения за методологията на съставяне на индикатора на бизнес цикъла за еврозоната „€-coin“ са достъпни на <http://eurocoin.cepr.org>. Тъй като този индикатор е месечен, данните за него са осреднени, за да може да се сравнява с ИИА, който е с тримесечна честота. Също така, индикаторът „€-coin“ изключва само краткосрочните (сезонните) колебания в икономическата активност в еврозоната и за да бъде съпоставим с ИИА беше необходимо да бъде премахнат дългосрочният тренд във времевия ред с филтър на Ходрик и Прескот.

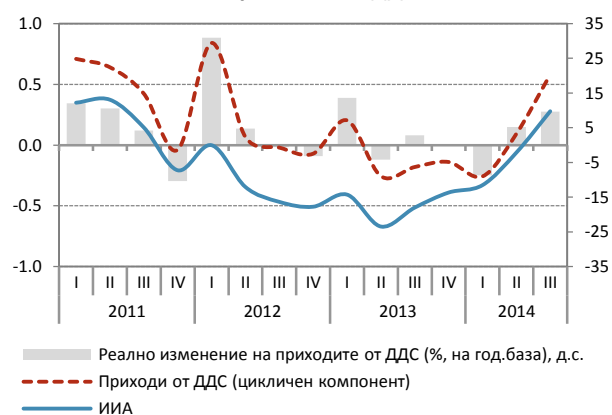
икономиката на еврозоната бяха отслабването на икономическата активност през второто тримесечие и влошаването на доверието на бизнеса и потребителите. Като се има предвид високата степен на зависимост на българския бизнес цикъл от този на еврозоната, може да се очаква цикличното влошаване при европейските търговски партньори да ограничи икономическата активност и у нас до края на 2014 г., както и в началото на следваща година. ●

Фактори, оказващи влияние върху динамиката на ИИА през третото тримесечие на 2014 г.

Положителната динамика на ИИА през третото тримесечие отразяваше благоприятното развитие на показателите, свързани с вътрешната среда с водещ принос от страна на по-високата събираемост на приходите от ДДС и общия бизнес климат в страната. В съответствие с подобрените очаквания от предходното тримесечие, експортно-ориентираните дейности в промишлеността също имаха положително влияние върху текущото развитие на съставния индикатор.

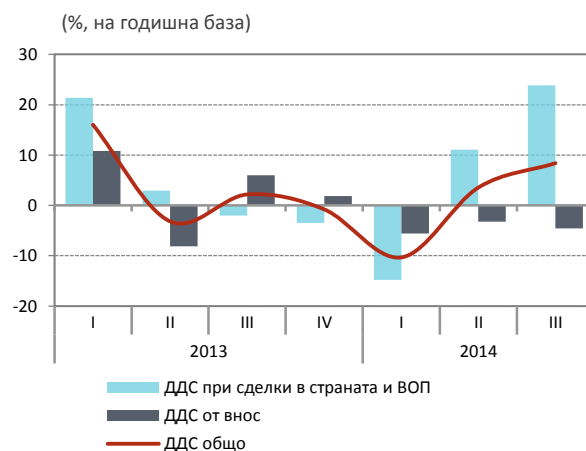
Приходите от ДДС имаха водещ положителен принос към възходящата динамика на ИИА през третото тримесечие на 2014 г. Наблюдаваното развитие се обуславяше от повишението на цикличната позиция на разглеждания показател, която се характеризира с положителни стойности от средата на н.г. Периода от юли до септември се характеризираше с по-висока събираемост на приходите от ДДС, които ускори темпа си на растеж до 9.7% в реално изражение⁵, отчетено на годишна база. Както и през предходното тримесечие, приходите от сделки в страната и ВОП продължиха да се повишават номинално с 23.9%, докато тези от внос отбелязаха спад от 4.6%, за трето тримесечие поред. Последното се обуславяше от намалението вноса на стоки и услуги през разглеждания период с темп от 1.6% на годишна база. Данните за динамиката вноса на стоки от трети страни показа⁶, че наблюдаваното низходящо развитие бе резултат от по-ниския физически обем в групата,

Граф. 6: ИИА и реално изменение на приходите от ДДС

Източник: МФ

Граф. 7: Динамика на приходите от ДДС по компоненти

Източник: МФ

⁵ Дефлиран с ХИПЦ

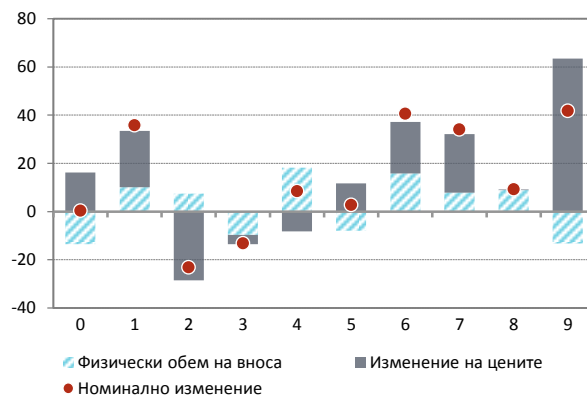
⁶ Евростат (Външна търговия, внос по сектори на Стандартната външнотърговска класификация SITC)

свързана с внос на *минерални горива, масла и подобни продукти* (9.8%). От гледна точка на приходите от ДДС, негативно влияние имаше и понижението на цените в разглежданата група (3.8%) като по този начин спадът на вноса в нея, измерен в номинално изражение, възлезе на 13.2% на годишна база. При вноса на *необработени (сурови) материали, негодни за консумация (изкл. горивата)* също се наблюдаваше намаление от 23.2% в номинално изражение. То се обуславяше от намалението на цените в нея с 28.5%, докато внесените физически обеми стоки в рамките на разглежданата група продължиха да нарастват със 7.4%, макар и с по-бавен темп спрямо предходното тримесечие.

В съответствие със значителното подобрене в оценките на предприемачите за бизнес климата в страната⁷, вътрешното търсене имаше водещ принос за повишаване на икономическата активност в страната. Цикличният компонент на общия бизнес климат, включен с лаг от едно тримесечие в ИИА, се повиши значително и отчете положителна стойност за второ тримесечие поред. Оценките на предприемачите за очакваното развитие се подобриха във всички сектори с водещо влияние от страна на търговията на дребно, следвана от строителството и промишлеността. От гледна точка на факторите, влияещи на бизнес климата в страната, и в трите сектора се наблюдаваше подобрене по отношение на настоящата и бъдещата бизнес ситуация, осигуреност с поръчки, динамиката на цените и несигурността в икономическата среда. В индустрията и строителството беше отчетено и намаление на дела на предприемачите, които считат търсенето като пречка пред производствената дейност. Във връзка с очакванията за развитието на заетостта, подобрене се наблюдаваше в индустрията и търговията на дребно.

Очакванията на предприемачите в търговията на дребно кореспондираха с развитието на други краткосрочни индикатори в дейността. През третото тримесечие на 2014 г.

Граф. 8: Динамика на вноса от трети страни по групи стоки (SITC) през третото тримесечие на 2014 г.
(%, на годишна база)

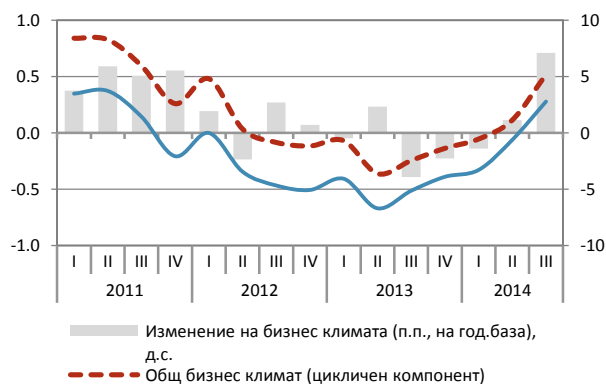

Източник: Евростат, МФ

Групи по SITC:

0. Храни и живи животни
1. Безалкохолни и алкохолни напитки и тютюн
2. Необработени (сурови) материали, негодни за консумация (изкл. горивата)
3. Минерални горива, масла и подобни продукти
4. Мазнини, масла и восъци от животински и растителен произход
5. Химични вещества и продукти
6. Артикули, класифицирани главно според вида на материала
7. Машини, оборудване и превозни средства
8. Разнообразни готови продукти, н.д.
9. Стоки и сделки, н.д.

Граф. 9: ИИА и изменение на общия бизнес климат

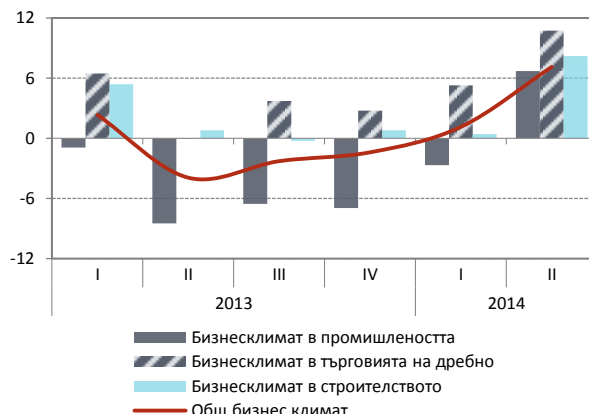
Източник: МФ, НСИ

⁷ Оценките за бизнес климата са представени като изменение на годишна база, съгласно методологията за конструиране на ИИА.

темпът на растеж на оборота в търговията на дребно се ускори до 4.4% в реално изражение на годишна база спрямо 1.9% през предходните три месеца. Текущата динамика на показателя бе повлияна от наблюдаваното от началото на годината подобрене в неговата циклична позиция. През разглеждания период водещ принос към растежа на оборота в търговията на дребно имаха дейностите, свързани с автомобилни горива и смазочни материали (8.4%), хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия (7.0%) и нехранителни стоки (4.7%). В останалите дейности темпът на изменение на оборота беше близък до с отчетените стойности през предходното тримесечие.

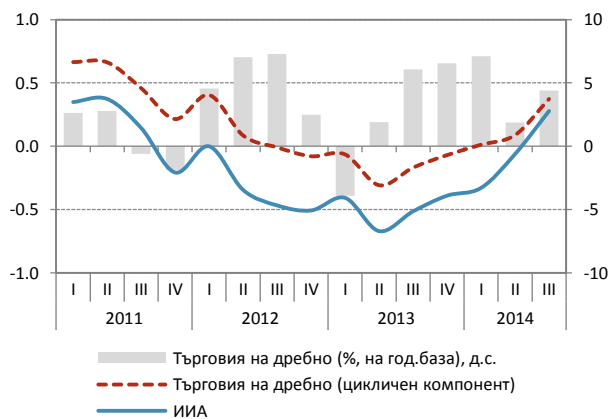
Възходящият тренд в цикличната позиция на БВП в ЕС-27, наблюдаван през второто тримесечие на годината допринесе за повишаване производствената активност на експортно-ориентираните дейности в страната. Реалният растеж на БВП в ЕС-27 през разглеждания период отчете забавяне до 1.3% спрямо 1.5% през първото тримесечие на годината. Развитието на показателя беше обусловено от по-ниските темпове на нарастване на износа (2.0%) и вноса (2.6%) и на стоки и услуги в европейските страни. За разлика от тях, потреблението (1.1%) се характеризираше със ускорен темп на растеж, докато този на инвестициите в основен капитал отчете известно забавяне до 4%, но остана висок. Засилването на приноса на вътрешното търсене в европейските страни бе в съответствие с повишените очаквания на българските предприемачи в индустрията за по-висока осигуреност с поръчки и по-благоприятно развитие на заетостта в отрасъла. За разлика от предходните две тримесечия, през третото тримесечие на 2014 г. индексът на индустриално производство отчете слабо понижение от 0.5% на годишна база. Низходящата динамика на показателя бе резултат от спада в производство и разпределение на електроенергия (13.0%) и добивна промишленост (5.0%). Независимо от отбелязаното понижение, натоварването на производствените мощности в индустрията се характеризираше с възходящ тренд, което беше свързано с реализирания растеж в износа при голяма част от експорт-

Граф. 10: Изменение на оценките за бизнес климата общо за икономиката и по икономически дейности (на годишна база)

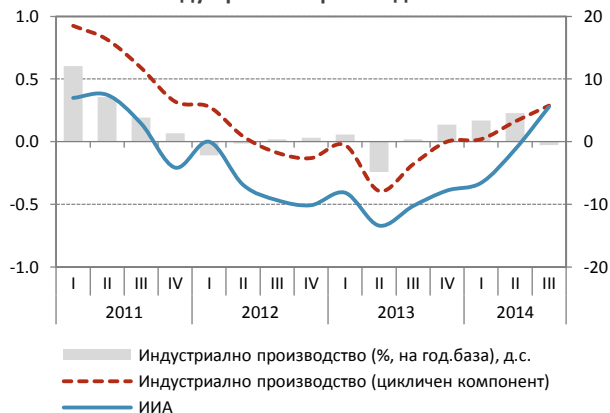
Източник: МФ, НСИ

Граф. 11: ИИА и изменение на оборота в търговията на дребно

Източник: МФ, НСИ

Граф. 12: ИИА и изменение на индекса на индустриално производство

Източник: МФ, НСИ

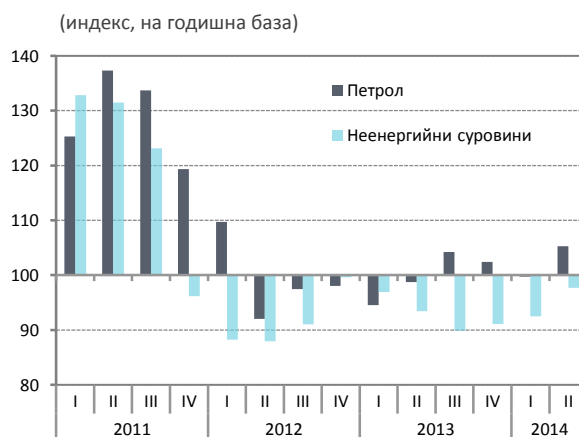
но-ориентираните дейности. Индексът на физически обем в преработващата промишленост продължи да се повишава с темп от 3.4% на годишна база и остана близък до стойността на показателя, отчетена средно за периода април-юни. Положителното влияние от страна на повишеното външно търсене, измерено чрез динамиката на оборота в промишлеността за външния пазар, беше най-силно изразено в дейностите производство на основни метали (10.6%), производство на превозни средства (20.2%), производство на химични продукти (12.6%) и производство на изделия от каучук, пластмаса и други неметални минерали (6.2%). Данните за динамиката износа на стоки към страните от европейския съюз⁸ показва, че наблюдаваната възходяща динамика се свързваше с по-високо търсене от европейските страни извън еврозоната. През август-септември индексът на физическия обем на износа към тях нарасна с 11.2% на годишна база, което бе съчетано с намаление на цените на износа с 11.1%. Тази тенденция се обуславяше от групите *храни и живи животни, необработени материали, негодни за консумация (изкл. горивата) и артикули, класифицирани главно според вида на материала*. По отношение на търсенето на стоки от еврозоната беше отчетено намаление на индекса на физическия обем от 9.6% на годишна база като динамиката на цените на износа остана на положителна територия (13.2%). Текущата динамика на разглеждания показател отразяваше намалението на износа в групата *храни и живи животни*. Останалите групи с водещ дял в износа на стоки към еврозоната се характеризираха с повишение на реалните обеми, а цените на износ в тях отчетоха намаление. Последните обхващаха *необработени материали, негодни за консумация (изкл. горивата), химични вещества и продукти и артикули, класифицирани главно според вида на материала*.

Граф. 13: Изменение на индекса на индустриално производство по компоненти

Източник: МФ, НСИ

Граф. 14: Изменение на международни цени на петрола и неенергийните суровини

Източник: МФ, Световна банка

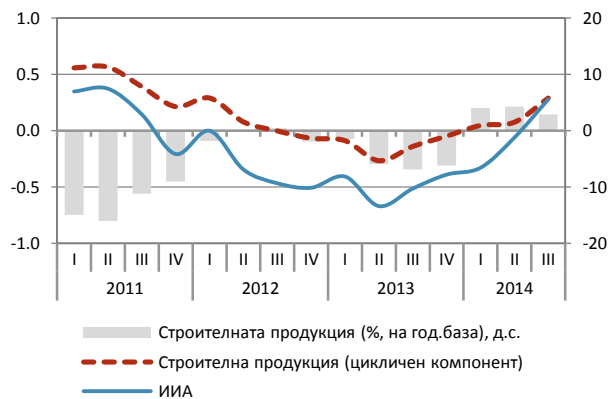
⁸ Евростат (Външна търговия, износ по сектори на Стандартната външнотърговска класификация SITC)

Влиянието на международните цени върху икономическата активност в страната през третото тримесечие на годината отново беше ограничено. Оценените циклични компоненти на променливите, свързани с международните цени, имаха значително по-слаб принос в сравнение с другите съставни показатели на ИИА. Те обаче останаха на положителна територия, и обусловиха наблюдаваното благоприятно изменение в тяхната динамика. През второто тримесечие на 2014 г., което оказва най-съществено влияние върху текущата стойност на ИИА, беше отчетено повишение на цената на петрола с 5.3% на годишна база. Цените на неенергийните суровини продължиха да следват низходящ тренд, но спадът на показателя се забави до 2.3%. През разглеждания период цените на суровините се повишиха с 0.7%, а тези на металите и минералите, в т.ч. на основни метали, значително забавиха темпа си на намаление до 3.7% и 0.4% съответно, отчетено на годишна база.

Сред компонентите, описващи вътрешната среда, най-слабо влияние върху ИИА имаха индексът на строителна продукция и показателите, свързани с паричния сектор. През третото тримесечие на 2014 г. активността в строителството продължи да се повишава, но се характеризираше със забавен темп на изменение на годишна база (3.0%) спрямо предходното тримесечие (4.5%). Положителните очаквания на предприемачите за дейността в сектора, отчетени през второто тримесечие, намериха израз в нарастване на продукцията в областта на гражданското строителство (12.5%). За разлика от него, индексът на продукцията при строителство на сгради продължи да се понижава с 4.1%.

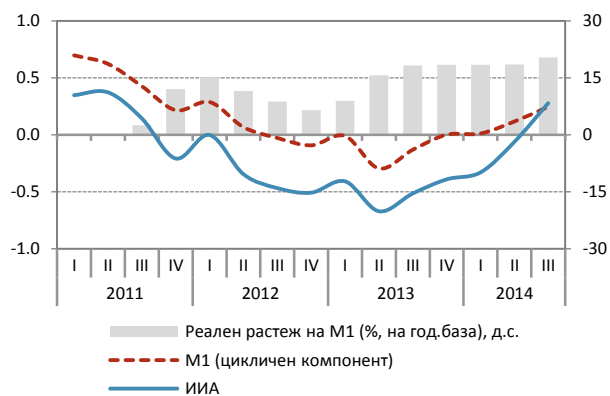
Оценката за цикличните компоненти на паричния агрегат М1 и лихвения процент по дългосрочни кредити в лева до голяма степен съответстваше на текущото им развитие. М1 продължи да се характеризира с възходяща динамика, като се наблюдаваше слабо ускорение в темпа на растеж до 20.4% в реално изражение. Лихвеният процент по дългосрочните кредити в лева, включен в ИИА с лаг от един период назад, възлезе на 8.6% през второто тримесечие и почти не се измени спрямо първите три месеца на годината. ●

Граф. 15: ИИА и изменение на индекса на строителна продукция

Източник: МФ, НСИ

Граф. 16: ИИА и реален растеж на М1

Източник: МФ, БНБ

Граф. 17: ИИА и лихвен % по дългосрочни кредити в лева

Източник: МФ, БНБ